

Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2010/11:68 och en motion från allmänna motionstiden hösten 2010.

Förenade nationernas säkerhetsråd antog i oktober 2006 respektive juni 2009 resolutionerna 1718 (2006) och 1874 (2009) om sanktioner mot Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea). För att genomföra säkerhetsrådets bindande sanktionsbeslut antog Europeiska unionens råd under perioden 2006–2009 gemensamma ståndpunkter om restriktiva åtgärder mot Nordkorea, vilka i december 2010 ersattes av ett rådsbeslut om restriktiva åtgärder mot Nordkorea (2010/800/GUSP).

Vad rådet beslutat inom ramen för rådsbeslutet 2010/800/GUSP har i allt väsentligt genomförts genom rådsförordningar om restriktiva åtgärder mot Nordkorea.

Vissa bestämmelser i rådsbeslutet om restriktioner för krigsmateriel och liknande produkter samt åtgärder för att hindra att viss undervisning och utbildning ges till nordkoreanska medborgare ställer krav på ett nationellt genomförande.

Regeringen beslutade den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Nordkorea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot Nordkorea. Åtgärderna innebär ett förbud mot att köpa, importera eller transportera krigsmateriel m.m. från Nordkorea. De innebär även ett förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom Sverige transportera paramilitär utrustning till Nordkorea. Enligt sanktionslagen ska beslut att tillämpa lagen underställas riksdagen för godkännande. I propositionen begärs ett sådant godkännande. Ett enigt utskott föreslår i detta betänkande att riksdagen ger regeringen ett sådant godkännande.

Utskottet avstyrker den motion som behandlas i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Motionen	7
Utskottets överväganden	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Motion från allmänna motionstiden hösten 2010	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av sanktioner mot Nordkorea

Riksdagen godkänner regeringens förordnande den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:68.

2. Fördömande av attack

Riksdagen avslår motion 2010/11:U207.

Stockholm den 17 mars 2011

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Kent Härstedt (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Stellan Bojerud (SD), Ulrik Nilsson (M), Tommy Waidelich (S), Staffan Danielsson (C), Robert Halef (KD) och Jonas Sjöstedt (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea) av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (regeringens förordning 2011:66). Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot Nordkorea (regeringens förordning 2011:67).

Enligt lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (sanktionslagen) ska beslut om att tillämpa lagen underställas riksdagen för godkännande. I proposition 2010/11:68 begärs ett sådant godkännande för regeringens förordnande den 27 januari 2011 om tillämpning av sanktionslagen i fråga om Nordkorea. Förordnandet upphör att gälla om det inte har överlämnats till riksdagen för godkännande inom en månad från det att regeringen meddelade förordnandet eller om riksdagen inte har godkänt det inom två månader från det att förordnandet överlämnades till riksdagen.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

I detta betänkande behandlas en enskild motion, som väcktes under allmänna motionstiden 2010.

Den 9 mars 2011 gjorde utskottet ett studiebesök vid Försvarets radioanstalt (FRA) och fick där av överdirektör Christina Malm med medarbetare en redovisning av myndighetens verksamhet. FRA kan bl.a. rapportera om huruvida FN- och EU-sanktioner fungerar.

Utskottet har i anslutning till beredningen av detta ärende den 15 mars 2011 fått en föredragning av Per Saland, ambassadör och sanktionssamordnare vid Utrikesdepartementet, om utvecklingen av EU:s sanktionssystem. Samma dag redogjorde Katarina Wilhelmsen, forskningschef, och John Rydqvist, analytiker, båda från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), för utskottet om Nordkoreas kärntekniska program.

Bakgrund

Grunden för sanktionerna mot Nordkorea är att landet, i strid med internationella överenskommelser, har utvecklat kärnvapen och genomfört kärnsprängningar.

Nordkoreas relationer med det internationella samfundet på det nukleära området har de senaste 20 åren präglats av ömsom samarbetsvilja, ömsom avståndstagande från Nordkoreas sida.

Nordkorea ingick 1992 ett säkerhetsavtal med den internationella atome-nergiorganisationen (International Atomic Energy Agency, IAEA), varefter inspektioner kunde inledas i landet. Sedan inspektörerna vägrats tillträde till vissa anläggningar för att utreda misstankar om att Nordkorea lämnat

oriktiga uppgifter om sitt nukleära innehav, skärptes motsättningarna mellan landet och det internationella samfundet, inklusive IAEA. I juni 1994 sade Nordkorea upp sitt medlemskap i IAEA. IAEA anser dock att säkerhetsavtalet fortfarande har laga kraft.

Senare under 1994 ingick USA och Nordkorea en överenskommelse som innebar att Nordkorea skulle frysa verksamheten vid sina befintliga grafitreaktorer med tillhörande anläggningar och låta IAEA övervaka denna process, i utbyte mot leveranser av två lättvattenreaktorer och olja. Avtalet var i kraft under åtta år.

I oktober 2002 framkom uppgifter om att Nordkorea i hemlighet bedrev ett program för höganrikning av uran, men detta dementerades av Nordkorea. När IAEA krävde information svarade Nordkorea med att stänga av IAEA:s övervakningsutrustning och utvisa IAEA:s inspektörer, varefter Nordkorea i början av 2003 meddelade sin avsikt att lämna ickespridningsavtalet (Nuclear Non-Proliferation Treaty, NPT).

Fortsatta ansträngningar att lösa den nukleära krisen på diplomatisk väg inleddes i augusti 2003 inom ramen för de s.k. sexpartssamtalen. I detta forum ingår förutom Nord- och Sydkorea även Kina, som står värd för samtalen, samt USA, Japan och Ryssland. Förhandlingarna ledde fram till ett gemensamt uttalande i september 2005 om målet att på ett verifierbart sätt göra Koreahalvön kärnvapenfri. Nordkorea förband sig att avstå från alla kärnvapen och pågående kärntekniska program samt att återgå till NPT och samarbeta med IAEA. I gengäld lämnade de övriga deltagarna i sexpartssamtalen olika säkerhetsgarantier och löften om samarbete. Efter nya motsättningar avbröts emellertid förhandlingarna och samarbetet i den nukleära frågan.

I juli 2006 lät Nordkorea testa en långdistansmissil samt sex medel- och kortdistansrobotar. FN:s säkerhetsråd antog då en icke bindande resolution (S/RES/1695/2006) som fördömde missiltesterna och uppmanade FN:s medlemsstater att söka förhindra all överföring av varor, teknologi och finansiella resurser som kunde bidra till utvecklingen av nordkoreanska massförstörelsevapen.

I oktober 2006 uppgav Nordkorea att landet för första gången provsprängt en kärnladdning. Åtgärden fördömdes och säkerhetsrådet antog enhälligt en bindande resolution (S/RES/1718/2006) enligt kapitel VII artikel 41 i FN-stadgan. Resolutionen innehåller sanktionsåtgärder mot Nordkorea.

Nordkorea återgick i december 2006 till sexpartssamtalen i Peking och deltog även i bilaterala möten med USA. I februari 2007 slöts en överenskommelse om en tidsplan för redovisning och nedmontering av Nordkoreas nukleära program, i utbyte mot utfästelser om samarbete och bistånd från övriga länder. Överenskommelsen respekterades och samarbetet utvecklades positivt under drygt ett år, men därefter uppstod motsättningar och processen gick återigen i stå.

I april 2009 sköt Nordkorea upp en ballistisk robot, vilket kritiserades hårt av omvärlden och av FN:s säkerhetsråd. Nordkorea hävdade emellertid att landet genomfört en satellituppskjutning. Som en följd av kontroversen kring uppskjutningen lämnade Nordkorea sexpartssamtalen.

Kort därefter, i maj 2009, uppgav Nordkorea att landet genomfört en ny kärnvapenprovsprängning. Provsprängningen fördömdes av säkerhetsrådet, som den 12 juni 2009 enhälligt antog resolution 1874 om utvidgade sanktioner mot Nordkorea. EU:s beslut om genomförande av dessa sanktioner innebär vissa ytterligare utvidgningar av sanktionerna, bl.a. genom att antalet produkter som det är förbjudet att exportera till Nordkorea har utökats väsentligt.

En betydande del av sanktionerna rör icke-spridning och förbud mot export och import av varor och teknologier som kan användas i samband med framställning av massförstörelsevapen. Sanktionsregimen omfattar även frysning av ekonomiska tillgångar för individer och enheter med anknytning till Nordkoreas program för massförstörelsevapen, inklusive ett förbud mot att göra tillgångar tillgängliga för dessa, samt ett förbud mot export av vissa s.k. lyxvaror och ett vapenembargo.

De flesta av de införda sanktionerna är tvingande för FN:s medlemsstater. För att genomföra dem i EU har unionens råd antagit rådsbeslutet 2010/800/GUSP som i huvudsak följer säkerhetsrådets resolutioner men som på vissa punkter förtydligar eller skärper sanktionerna. Exempelvis har antalet produkter som det är förbjudet att exportera till Nordkorea utökats väsentligt. Enligt artikel 29 i EU-fördraget ska medlemsstaterna se till att deras nationella politik överensstämmer med unionens ståndpunkter. Flertalet sanktioner faller dock under EU:s behörighet och genomförs genom EU-förordningar som antas av rådet och blir direkt tillämpliga i medlemsstaterna. Om säkerhetsrådet beslutar att upphäva sanktionerna, måste EU ta ställning till om man genom eget beslut ska upphäva eller ändra sina sanktioner.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen beslutade den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Nordkorea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot Nordkorea. Åtgärderna innebär ett förbud mot att köpa, importera eller transportera krigsmateriel m.m. från Nordkorea. De innebär även ett förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom Sverige transportera paramilitär utrustning till Nordkorea. Beslutet att tillämpa lagen om vissa internationella sanktioner ska underställas riksdagen för godkännande. I propositionen begärs ett sådant godkännande.

Motionen

I den enskilda motionen *2010/11:U207 (M)* föreslås det att Sverige ska fördöma Nordkoreas attack mot det sydkoreanska militärfartyget Cheonan i mars 2010.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att godkänna regeringens förordnande den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. En motion från allmänna motionstiden avslås.

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd, enligt stadgan för Förenta nationerna (FN), under vissa förhållanden kan anta resolutioner om olika åtgärder, såsom sanktioner, för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Sådana resolutioner kan innehålla bindande beslut eller rekommendationer. En stat som är medlem i FN är enligt FN-stadgan skyldig att godta och verkställa säkerhetsrådets bindande beslut om sådana sanktioner.

FN har 2006 och 2009 i fråga om Nordkorea beslutat om två resolutioner (S/RES/1718/2006 och S/RES/1874/2009), vilka i allt väsentligt innehåller bindande föreskrifter för medlemsstaterna. För att genomföra dem i EU har rådet under perioden 2006–2009 antagit gemensamma ståndpunkter och rådsbeslut om restriktiva åtgärder mot Nordkorea, som i vissa avseenden innebär mer ingripande åtgärder än vad FN-resolutionerna kräver. De gemensamma ståndpunkter och rådsbeslut som antogs under perioden 2006–2009 ersattes den 22 december 2010 av ett rådsbeslut om restriktiva åtgärder mot Nordkorea (2010/800/GUSP). Rådsbeslutet antogs inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), med stöd av artikel 29 i EU-fördraget. Beslutet innebär dels en uppdatering av listorna över personer och enheter som är föremål för reserestriktioner och frysning av tillgångar, dels en anpassning av rättsakten till Lissabonfördraget.

Flertalet av de av FN:s säkerhetsråd beslutade sanktionerna faller inom ramen för unionens behörighet och har genomförts genom EU-förordningar som antas av rådet och blir direkt tillämpliga i medlemsstaterna. Om säkerhetsrådet beslutar att upphäva sanktionerna, måste EU ta ställning till om man genom ett eget beslut ska upphäva eller ändra sina sanktioner.

När det gäller vissa bestämmelser i rådsbeslutet om restriktioner för krigsmateriel och liknande produkter samt åtgärder för att förhindra att viss undervisning och utbildning ges till nordkoreanska medborgare ställs det dock krav på ett nationellt genomförande.

Regeringen beslutade den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Nordkorea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (sanktionslagen). Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot

Nordkorea. Åtgärderna innebär ett förbud mot att köpa, importera eller transportera krigsmateriel m.m. från Nordkorea. De innebär även ett förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom Sverige transportera paramilitär utrustning¹ till Nordkorea. Enligt sanktionslagen ska beslut att tillämpa lagen underställas riksdagen för godkännande. I propositionen begärs ett sådant godkännande.

Utskottet delar regeringens bedömning i *proposition 2010/11:68* och tillstyrker förslaget där om att riksdagen bör godkänna regeringens förordnande den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Utskottet övergår nu till att behandla en motion från allmänna motionstiden hösten 2010.

Som framgått ovan har det internationella samfundet under ett par decennier gjort stora ansträngningar för att hantera frågan om Nordkoreas kärnvapenprogram. Dessa strävanden måste fortsätta. Samtidigt gäller det att inte bortse från risken för en konventionell konflikt, och förtroendeskapande ansträngningar är viktiga. Att det finns en risk för en konventionell konflikt illustreras enligt utskottet av den attack som genomfördes den 26 mars 2010 mot det sydkoreanska marinfartyget Cheonan och som ledde till förlusten av 46 människoliv.

Catherine Ashton, EU:s höga representant för utrikespolitiken, fördömde i ett uttalande den 20 maj 2010 attacken mot Cheonan och betecknade denna som skändlig och djupt oansvarig. Ashton gjorde sitt uttalande efter att en utredning, under ledning av Republiken Korea (Sydkorea) och medverkan av internationella experter, slutfört en analys av omständigheterna kring attacken mot Cheonan.

Attacken har också enhälligt fördömts av FN:s säkerhetsråd. Detta skedde den 9 juli 2010 genom ett uttalande (S/PRST/2010/13) på säkerhetsrådets vägnar, framfört av ordföranden i säkerhetsrådet. EU och Sydkorea anslöt sig senare till uttalandet genom en gemensam pressdeklaration den 6 oktober 2010 i samband med ett toppmöte mellan EU och Sydkorea.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet *motion 2010/11:U207 (M)*.

¹ Vad som avses med *paramilitär utrustning* framgår av bilagan till förordningen (2011:67) om vissa sanktioner mot Demokratiska folkrepubliken Korea.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:68 Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner:

Riksdagen godkänner regeringens förordnande den 27 januari 2011 om tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:U207 av Jessica Polfjärd (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör fördöma Nordkoreas attack mot det sydkoreanska militärfartyget Cheonan den 26 mars 2010.